

مقالات فقہی

آیت اللہ سید محمد رضا مدرسی یزدی

ویراستہ و ترجمہ: حمید رضا ترابی

مدرس، حمیدرضا
مقالات فقهی / حمیدرضا مدرس یزدی (ترجمه حمیدرضا
ترابی) - صحیفه معرفت ۱۳۸۳.

ISBN 964960670x

رسال

۱۵۰۰۰

فارسی - عربی
کتاب عباسی شریعت شامل ترجمه درمفاله تحت عناوین رساله فی تحقیق
المسئوب الشریعی و کلمه حول القضاء و یک مسفله تحت عنوان اوقیات
فضیلت نمازهای پنجگانه می باشد.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیها.

کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. کتاب - - وقت. ۲. اوقیات شریعی ۳. عن (حرف الفبا) الف. ترابی.
حمیدرضا مدرس یزدی (ترجمه) - عنوان ج - عنوان، اوقیات فضیلت نمازهای پنجگانه.
د. عنوان رساله فی تحقیق المغرب و الشرعی. ه عنوان کلمه حول القضاء.

۲۹۷/۳۵۳ BP ۱۸۶/۶/۲ م ۷

۱۳۸۳

۳۴۸۶۲-۸۳

کتابخانه ملی ایران

انتشارات صحیفه معرفت

شناسنامه کتاب

نام کتاب: مقالات فقهی
مؤلف: آیت الله سید محمد رضا مدرس یزدی
مترجم و ویراستار: حجت الاسلام حمیدرضا ترابی
تایپ و صفحه آرایی: صحیفه معرفت
چاپ: نینوا - قم
شمارگان: ۲۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول زمستان ۱۳۸۳
قیمت: ۱۵۰۰ تومان
شابک: 964960670x

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ می باشد

محل توزیع:

قم: انتشارات صحیفه معرفت خیابان معلم - کوچه شماره ۱۰ - بین بست اول سمت راست - پلاک ۱۷

کرج: مؤسسه فرهنگی دینی نور معرفت بلوار امامزاده حسن - جنب مصلاي نماز جمعه

تلفن: ۲۲۴۵۶۲۳

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
---	-------------

◀ بخش فارسی ▶

اوقات فضیلت نمازهای پنجگانه ▶ / ۱۵

۱۷	 پیشگفتار
۱۷	 اختلاف در وقت فضیلت نمازها
۲۲	 توجه به یک نکته
۲۴	 فصل یکم: وقت فضیلت نماز ظهر
۳۰	 دو نکته قابل توجه
۳۰	 ۱- فضیلت انجام نافله در زودترین زمان ممکن
۳۳	 ۲- مراد از «قامت» در برخی روایات
۳۹	 فصل دوم: وقت فضیلت نماز عصر
۵۱	 تعجیل در نماز عصر نزد عاقله
۵۴	 مشهور فقهای شیعه در وقت فضیلت عصر
۵۶	 وقت فضیلت عصر برای غیر نافله خوان
۶۱	 فصل سوم: وقت فضیلت مغرب
۶۳	 فصل چهارم: وقت فضیلت عشاء
۶۷	 فصل پنجم: وقت فضیلت نماز صبح

◀ تحقیق پیرامون مغرب شرعی ▶ / ۶۹

۷۱	 موضوع تحقیق و اهمیت آن
۷۲	 بیان اقوال در مسأله

۷۳	گستره تحقیق مسأله
۷۴	فهم عرفی از غروب
۷۵	روایاتی که «غروب خورشید» را ملاک می‌داند
۸۱	استدلال به روایات غروب خورشید
۸۲	روایاتی که «رفتن سرخی» را ملاک می‌داند
۱۰۹	سخن تحقیقی دربارهٔ اوّل وقت
۱۱۲	وجه جمع بین روایات

◀ کلامی پیرامون تلفظ صحیح حرف ضاد ▶ / ۱۱۵

۱۱۶	مقدمه
۱۲۰	شروع تحقیق
۱۲۰	اقوال ادیبان و دانشمندان تجوید
۱۳۰	دیدگاه فقیهان
۱۳۷	بیان یک تجربه
۱۳۸	نتیجه تحقیق
۱۳۹	مقتضای اصول و قواعد در مسأله
۱۴۱	اشکال و جواب اوّل
۱۴۳	اشکال و جواب دوّم

◀ القسم العربی ▶

◀ تحقیق حول المغرب الشرعی ▶ / ۱۴۹

◀ کلمة حول الضاد ▶ / ۱۷۷

مقدمه

اهمیت مباحث این کتاب

فقه اهل بیت - علیهم السلام - راهنمای عملی انسان در عرصه‌های خطیر حیات اوست، و بی شک، قسم «عبادات» در فقه - که بیانگر راه و رسم عملی پرستش و انواع، احکام، شرایط و موانع عبادت است - به لحاظ شرافت مقصدش مهمترین بخش فقه را تشکیل می‌دهد؛ چیزی که مقالات فقهی این مجموعه، عهده‌دار پژوهش در گوشه‌ای از آن گردیده‌است.

برای روشن‌تر شدن اهمیت مقالاتی از این دست، گریزی از ذکر یک مقدمه کوتاه نیست و آن این‌که: به یک معنا، عرصه‌های حیات انسان از پنج حوزه تألیف یافته است:

- ارتباط با خدا؛

- ارتباط با ولی خدا؛

- رابطه با حقیقت خود؛

- رابطه با هم‌نوعان (دوستان و دشمنان)؛

- و تعامل با طبیعت جان‌دار و بی‌جان.

و در این میان، «ارتباط با خدا» پایه‌ای‌ترین رابطه برای انسان به شمار می‌رود؛ چرا که اعتقاد و باور عمیق به پروردگار بزرگ، ارزنده‌ترین و درخشانده‌ترین تجلی جان آدمی است و تنها در سایه‌سار ارتباط با اوست که زندگی معنادار و دل‌پذیر می‌گردد؛ اساس «حق و تکلیف» تفسیر صحیح بر می‌تابد؛^۱ رابطه‌های دیگر تعریف می‌شود و بدرستی سامان می‌پذیرد و توسعه و تضییق می‌یابد.

این رابطه حیات‌بخش با مبدأ متعال باید توأمان در هر دو بعد نظری و عملی طرح‌ریزی و تعمیق گردد تا آدمی بتواند با دو بال «معرفت» و «عبادت» در آسمان توحید به پرواز در آید.

قسم عبادات در «فقه» ترسیم‌گر ابعاد عملی رابطه با حق تعالی است، و هم از این روست که حجم عظیمی از روایات مأثور از نبی مکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - و امامان پاک - صلوات الله علیهم - به موضوع عبادات اختصاص یافته و فقیهان بلند آوازه مکتب اهل بیت - علیهم السلام - به تبعیت از خاندان عصمت و طهارت از دیرباز

۱. در رساله الحقوق - منسوب به امام زین العابدین سید سجّاد علیه السلام - چه زیبا از این حقیقت تعبیر فرموده است: «بدان که خدای را بر تو حقوقی است که ترا در بر گرفته‌اند؛ در هر حرکتی که انجام می‌دهی یا سکون و آرامشی که بر می‌گزینی یا حالتی که در آن واقع می‌شوی یا مقامی که احراز می‌کنی یا عضوی که دگرگون می‌کنی یا ابزاری که به کار می‌گیری. پس بزرگترین حقوق خداوند حقوقی است که از حق خودش که منشأ همه حق‌هاست بر تو واجب ساخته... پس برای نمازت بر تو حقی قرار داده و برای روزهات و... خوشتا به حال کسی که خداوند او را بر ادای حقوق واجب الهی کمک کرده، توفیقش دهد و استوار و ثابت قدم دارد...».

همواره به مباحث این بخش به دیده عظمت نگریسته، تحقیقات و تألیفات گران‌بستگی در این ابواب از خود به یادگار گذاشته‌اند. جزاهم الله عن الاسلام خیر الجزاء.

ویژگی‌های کتاب حاضر

و اینک، مجموعه حاضر رهیافتی است موشکافانه و از سر تحقیق و تدقیق به همان وادی شورانگیز، که به خامه خلف صالح از دراری زهرای اطهر - سلام الله علیها - حضرت آیه الله حاج سید محمد رضا مدرسی طباطبایی یزدی - ادام الله ظلّه علی رؤوسنا - به نگارش در آمده است.

چگونه عنان قلم در کشم در حالی که نام و یاد استاد و حضور در حلقه درسش در جوار کریمه اهل بیت حضرت فاطمه معصومه - علیها السلام - سالهاست مرا از خود بی خود می‌کند:

نام قم آر که نا خیزم و غوغا سازم

ساختی یکسره زیر و زبرم هیچ مپرس^۱
چه بگویم از کلاس درس اصول و فقهی که گاه با گونه‌های خیس تا آنجا راه می‌سپرم. بماند... این زمان بگذار تا وقت دگر.

اما کتاب حاضر در اصل از دو رساله به زبان عربی و یک مقاله به زبان فارسی تشکیل یافته که عبارتند از: «اوقات فضیلت نمازهای پنجگانه»؛ «رساله فی تحقیق المغرب الشرعی» و «کلمة حول الضاد». در واقع می‌توان گفت این سه پژوهش دنباله تحقیقی است که در کتاب ارزشمند «تشیع در تسنن» صورت پذیرفته بود و این کمترین،

برای آنکه عموم علاقه‌مندان بتوانند از مطالب مقالات عربی نیز استفاده کنند، به پیشنهاد استاد آنها را به فارسی ترجمه نموده و احیاناً پاورقی‌هایی با علامت (مترجم) بر آن افزوده‌ام که اغلب در شرح حال اعلام می‌باشد. و نیز ترجمه روایات مقاله اول نیز از اینجاست. بدین ترتیب، مقاله فارسی به همراه ترجمه فارسی دو رساله دیگر - بانددک و یراستاری در هر سه رساله که به جهت قلت قابل ذکر نیست - در بخش اول کتاب قرار داده شده و متن عربی دو رساله مذکور به قلم استاد در بخش دوم کتاب جای گرفته است.

گفتنی است مقالات بخش اول قبلاً به صورت جداگانه در فصل‌نامه تخصصی دانشگاه قم چاپ شده بود و اکنون با عنایات خاصه صاحب‌الدار - عجل الله تعالی فرجه الشریف - در قالب این کتاب مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد. در آخر، خدای را بر همه نعمت‌های ظاهری و باطنی‌اش سپاس می‌گویم و عرضه می‌دارم:

«رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَ
عَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي فِي
عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ»^۱

پروردگارا توفیقم ده نعمت را که بر من و پدر و
مادرم ارزانی داشتی سپاس گزارم و کار شایسته‌ای
کنم که تو را پسند آید و به رحمت خود مرا در شمار
بندگان شایسته خویش در آور.

حقیر حمید رضا ترابی

قم المقدسه ۱۳۸۳/۹/۲۲